امعاظ
٢٤٧١

٢٤٧١

SÜLEYM
24
ESAT

رسالهٔ جمع مفاصل و ورک
و عرق النسا و نقرس حق

کاتب زاده محمد رفیع
افندی رئیس الاطباء
سلطانی

Köprülü Kütüphanesi
Esat Ef.
Ayıt No.
No 247/

Hc-Tunus

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الحكيم العليم والصلوة والسلام على من اوتي الحكمة والكتاب
الكريم وهو يتفضل بلطفه السقيم وانه لعلى خلق عظيم وعلى آله
وصحبه الهادي الى صراط مستقيم اما بعد بو حقير قليل البضاعة
وعديم الاستطاعة اضعف العباد كاتب زاده محمد رفيع
كه عالم طفوليتدن وهنكام صباوتدن الى يومنا هذا فن
طبه كمال اشتغال ودقايق وحقايقنى استكمال اوزره
قواعد كليه نظريه وصنايع جزئيه عمليه يى تحصيلده بذل مقدور
وسعى نامحصور ايدوب نعم الانيس الكتاب النفيس
مصدقنجه بو فن جليل الشان وعظيم البرهانك كتب
معتبرانه مطالعه اتاسنده بعضى امراض مشكله نك اعراض
اسبابندن وترتيب علاجندن تدقيق وتحقيق ايدركن
وجع مفاصل ووجع ورك وعرق النساء ونقرس عنوانلرى
حقيقت حالده امراض مشكله دن اولوب وكثير الوقوع
اولمغله قانون فن اوزره اسباب وعلاماتنى على قدر الطاقه

قدر الطاقه تحقيق واعراض لازمه سنى تدقيق وامر معالجاتنى
ترتيب وتهذيب ايتمك سباقنده بر رساله تحرير ايدوب
دار الشفاى مكرمت كامله سى شفاساز نده عالميان
وسرچشمه الطاف شامله سى حيات بخشنده تشنه كان
اولان سابقا مسند آراى صدر روم اعلم العلماء المتبحرين افضل
الفضلاء المتورعين كشاف مشكلات الدينيه حلال
المعضلات اليقينيه مفتاح كنوز الحقايق مصباح رموز
الدقايق المولى العالم الربانى والنحرير الفاضل الصمدانى افضل
المتقدمين اكمل المتاخرين مالك ممالك الفضائل
سالك مسالك الافاضل سيدى ومولاى ابو الخير
داماد زاده احمد افندى حضرتلرينك بيتكاه معالى بناهلرينه تهاده
قلندرى الطاف بيغايه لرندن مسئولدركه بو اوراق
پريشانه نيم نگاه التفاتلرى اولوب سرحد درجه قبوله وصول
بولدقده سهو وخطالرن وامن عفو ايله مستور واحوال
پريشانمزه محمول بيورىله اما بعد معلوم اولكه فاضل
محقق بقراط حكيم بيورر لركه وجع المفاصل ووجع الورك
وعرق النساء والنقرس من جنس واحد ويسمى باسماء مختلفة

لاختلاف مواضعها حقیقت حالده نقرس بر وجعدر که
ماده سی وجع مفاصل ماده سیدر اگر بو وجع حاصه ابهام
قدمده حادث اولورسه و یا خود عصبدن ابتدا ایدرسه
یا خود اسفل قدمدن ابتدا ایدرسه و یا بونلرک طرفنده حادث
اولورسه نقرس تسمیه اولنور اگر بو وجع فخذینیدن نزول قبیل اله
حقوه و مفصلی ورکده حادث اولورسه وجع الورک
تسمیه اولنور بو وجع محلنده ثابت اولور عرق النسایه
انتقال ایتمز بعضلر بوکه وجع حقو الورک تسمیه ایتدیلر
اگر بو وجع خلف فخذه نازل اولوب و خلف فخذدن ساقه
و حنصر قدمه وارنجه نازل و حادث اولورسه وجع النسا
تسمیه اولنور معلوم اوله که نسا بر عرقدن اسمر اولوب
طولی مفصلی ورکدن حنصر قدمه واروب متصل اولمغله
بو وجع اوعرق اسمیله مسمی قلنوب عرق النسا تسمیه اولندی
الاسباب الاصلیه بو اوجاعن سبب اصلیه سی اولدرکه
مفاصلن اصلانده مزاجی اضعف و ابرد و قلیل المواد
و اشد الجذب اولوب و حرارت ایچون اولان مبدا مفصلدن
وضع بعید اولمغله عدم هضم وارد سائر اعضا کبی و کلدر

و کلده خصوصا رجلین نک مفاصلی اعضانک تحت حلنده
اولمغله بالطبع مواد بونک اوزرینه حرکت ایدر و بو وجعی اشد
جزب ایله جزب ایدر هضم ایده مز زیرا مفصلده لحم یوقدر
قوت هاضمه ایسه اکثر بالجمله اولور مفصل ایسه عظم
و غضروف و وتر و رباطدن مرکبدر و عظمک بر برینه
انسحاقنی منع ایچون بر رطوبت لزجه بارده وحی وارد
بونلرین برنده قوت هاضمه یوقدر زیرا هاضمه حرارت و رطوبت
قوتیله اولور اجزاء مفصل ایسه جمله بارد و یابسدر بو سببدن
مزاجی ابرددر بو ذکر اولنان اسباب اصلیه نک مجموع مفصله
مضر در فضولی جزب ایدوب ایدوب بو علتن حدوثنه
باعث اولور الاسباب العارضیه و بو اوجاعن اسباب
عارضیه سی چوقدر مثلا معده نک ضعف هاضمی کبی
و قلت ریاضت کبی سیلر و بر دخی سوء تدبیر در مثلا
اکل الطعام علی الطعام کبر حمامده طعام استعمال ایتمک کبی
و حمامه دخول و خروج عقبلرنده طعام استعمال ایتمک کبی
شرب دخی بونک کبیدر و بر دخی بو علته مستعد و معتاد
اولانلره بعد الطعام حرکات عنیفه و ریاضت و مباشرت

وحمی بو علتن اسبابندندر و بر وحمی سکر متواتر و کثرت نزلات
زکامیه و احتباس استفراغات معتاده که دم طمث و دم
بواسیر و عادت جاذبه که فصل ربیعده قی و فصد و اسهال
کبی شیلر وحمی بو علتن اسبابندندر و اکثریا بو علت فصل
ربیعده حادث اولور زیرا فصل ربیعده هضم ضعیف اولوب
و اخلاطده حمی ردائت پیدا اولور بو علتن حدوثنه سبب اولور
نهار صیفده وحمی شدت حرون مسام واسع اولوب سودا سفله
تحلیل اولور بو علتن ظهورینه سبب اولور و بواوجاع بعضیلره
میراث اولور منی ولدین مزاجی اوزره اولمسی سببیله اولاده
انتقال ایدر و بواوجاع یا دم سفراطدن و یا خود دم صفراویدن
و یا خود دم بلغمیدن و یا خود دم سوداویدن حادث اولور
یا خود خام بلغمدن و یا خود مره مفرده دن متولد اولور
یا خود ماده سی بلغمدن و مره صفرادن مرکب اولور و یا خود
مده ریاح کبی شیلردن اولور و قولنج علاجلری وحمی بو علتن
اسبابندندر زیرا قولنج علاجلری امعایه قوت ویروب
فضولنی طرافه دفع ایدر اکر مندفع اولان فضول مفاصله
تحلیل اولورسه وجع مفاصل و اکر کعبه تحلیل اولورسه نقرس و اکر

و اکر ورکه تحلیل اولورسه وجع الورک و اکر بانه باشنه تحلیل
اولورسه عرق النسا حاصل اولور سبب التدبیر و معلوم اولمه
بو علتده سوء تدبیر بالاده ذکر اولندیغی وجه اوزره کثرت استعمال
اغذیه حاره و سکر متواتر و وحمی قبل الطعام و بعد الطعام
حرکت غیر موافقه در زیرا معده نک قوتنه ضعف کلوب
عاجز اولور بو سببدن سوء هضم حاصل اولوب و سوء هضم
سببی ایله بدنده فضول تولد ایدوب دم ایله مخلوط عروقه نفوذ
ایدر مفاصله بو فضولدن شی کثیر واصل اولوب حبس اولور
بواوجاعن حدوثنه باعث اولور و بری وحمی جماع و بعد الطعام
ریاضتدر زیرا مفاصل کثیر الحرکاتدر حرکتی سببیله جماعده و بعد الطعام
ریاضتده مفاصله سخونت کلوب و سخونتی سببیله مواد
فجی جذب ایدر و مواد فجه وحمی مفاصلده محتبس اولوب بواوجاعن
حدوثنه سبب اولور سائر اسبابی وحمی بو قیاس اوزره در
و معتاد اولانده ریاضتی ترک ایتمک وحمی بو علته سبب اولور
زیرا ریاضت ترک اولندقده مواد تحلیل اولمیوب عروقده
فضلات مجتمع اولوب یا بواوجاع حادث اولور و یا اورام
متولد اولور خصوصا استفراغات که قی و اسهال کبی

شیلردخی ترک اولنمش اوله اوبنک برندن خالی اولمازو یاخود
بو متحلل اولمیوب بدنده محتبس اولان مواد اکر متعفن اولورسه
حمیات عفنیه و یاخراج و یااورام و یاد ماسیل و یاقروح و یاجرب
متولد اولور و اکر بو مواد متعفن اولمیوب مفاصله منصب اولورسه
بو مذکور اولان اوجاع حاصل اولور و اکر بو مواد بدنده متعفن اولمیوب
و یاخود مفاصله دخی منصب اولمیوب و بدنه دخی منتشر اولمیوب
طبیعت ظاهر بدنه دفع ایدرسه بهق و برص حادث اولور و بو اوجاعه
متشابه بر وجع ریح دخی وارد رکه ماده سی غایت حار و حد فی
اولدیغندن عظیم فاسد ایدر و کاه اولور که کسر ایدر ریح الشوکه
تسمیه اولنور متبع اولمیان اطبا بو اوجاعدن فرق ایده مزلر
و بونک فرقی اولدرکه وجع نقرس لحمده و فضا مفصلده اولور
ریح الشوکه ایسه عظمده حادث اولور و بو اوجاعن علامتی اکر
بو وجعلرین ماده سی دموی اولورسه علامتی حمرت لون
و ثقل و تمدد و ضربان و حرارت غیر لاذعه اولور و ضماداتی
بارده دن مستریح اولور و مزاجی حار و رطب اولور و اکر
بو علتن ماده سی صفراوی اولورسه دمویدن دون حمرت
لون اولور و حرارت لاذعه ناخسه اولور و ضربان شدید اولور

اولور و مزاجی حار و یابس اولور و دمویدن دون ثقل و تمدد اولور
و اکر بو علتن ماده سی بلغمی اولورسه عدم نخس و عدم لذع و عدم
ضربان اولوب ثقل شدید اولور و وجع متوسط اولور ضماد
حاردن و ضماد معتدلدن استراحت ایدر و اکر بو علتن ماده کا
سوداوی اولورسه ورم خفیف اولور دمویدن و بلغمیدن
دون ثقل اولور و لونی خضرته و سودایه مائل اولور و لمسه
محل وجع بارد اولور و اکر بو علتن ماده سی مرکب اولورسه
اختلاف اوزره اولور مثلا حار شیلردن و بارد شیلردن
مضطرب اولور و تارة حاردن و تارة باردن و وجعی تخفیف
اولور و اکر بو مرضن ماده سی مدمنلی شیدن ایسه وجع مع الحکه
و حرقت اولور اشیا حاردن و اوزرینی اتو ایله حفظ
ایتمکدن متاذی اولور هوای باردن و دوای مبردن
مستریح اولور علاج النقرس و اوجاع المفاصل الدموی
بو علتده علامت ظاهر اولدقده فصد ایتدا وجعی جهت
مخالفندن فصد اولنور مثلا وجع رجل یمنی ده ایسه
رجل یسرادن و رجل یسرده ایسه رجل یمنادن فصد
اولنور و اکر وجع ید یمنی ده ایسه ید یسردن و اکر ید یسری ده

ایله بدیمنی دن فصد اولنور و مناسب اولان نوشته یا سلیقدن
واوجاع مفاصله الحلدن فصد اولنمقدر قنغی جانبده اولور
اولسون بعده مسکنات ایله تدبیر اولنور مثلا بورکیب کبی
سورنجان و عدس مقشر هر بردن دور درهم عظام محرق
بر درهم سکر طقوز درهم بعد الدق والسحق سفوف اولنه
مقدار استعمالی ایکی درهمدن اوچ درهمه وارنجه دروبو علتن
ابتدا کسدن محل وجعه ماء بارد صب اتیمک و یا خود قشر رمان ایله
ویا اسرب برابله و یا کل اغاجی فلزلری ایله طبخ اولنمش ماء صب
ایلمک مناسبدر و تنقیه بدندن صکره بو طلا مناسبدر
ترکیبی ورد احمر و صندل ثلاثه و طین ارمنی هر بردن اونر
درهم شاف ما مینا بشر درهم فوفل و اسفیداج هر بردن
ایکیشر بچق درهم بعد الدق ماء الحس ایله قرصلر اولنوب
تجفیف اولنه وقت حاجتده یا خل و یا ماء ورد ایله
حل اولنوب طلا اولنه و اکر وجع قوی ایسه بو ترکیبه
بزر بنج و یا افیون و یا بیروح و شوکران کبی شیلر ضم اولنوب
طلا اولنه بزر قطونا یی خل خمر ایله ضرب ایدوب بو علته
ضماد اتیمک غایت نافعدر و عدس کزبره رطبه عصاره سیله

عصاره سیله خمیر ایدوب و بر جزء کافور ضم اولنوب طلا اولنمق
دخی نافعدر قاشر کوکنر سرکه ایله خمیر کبر اولنجه طبخ ایدوب
بعده قبل الکدن کچروب بو علته ضماد اتیمک دخی نافعدر
و طحلب دخی سرکه ایله طبخ اولنوب ضماد اولنمق مناسبدر
و بعض مرتبه وجع سکون بولدقده تدبیر اولنان طلالره
ادویه باردهٔ محلله ضم اتیمک و اجبدر مثلا بو ترکیب کبی
دقیق شعیر و خطمی ابیض و بنفشج یابس کبر و تفس حار
اخرنده بو ضماد مناسبدر هم و حبس ساکن ایدر و هم اورام
تحلیل ایدر ترکیبی بودر شمع عسلی و دهن سوسن ایله تسده
اتدروب ایچنه لعاب حلبه و لعاب بزر کتان ضم ایدوب
محکم التدروب ضماد اولنه و بکر لجه یی طبخ ایدوب بو علته
ضماد اتیمک دخی نافعدر و مارول صلتنه یی تازه تازه ضماد
اتیمک دخی نافعدر فاضل محقق صالح افندی بو علته تازه
طورنسز پنیر ضماد اتیمک نافعدر دیو مدح ایدر حقیقتده
برنم دخی بجر بزر طین مختوم روحی بو علته شرابا و طلاء
بالخاصه نافعدر و معلوم اوله که بو علته حکمی مرتبه
نضجدن مقدم استفراغاندن حذر اولنه و ماده سنک

حرارت وبرودتنه مذکوره بالاده ذکر اولنديغی وجه اوزره
ماء حار وماء بارد وماء قاتر ایله تنطیل اولنور تا ماده نضج
بولنجه ملینات استعمال اولنوب بعد النضج استفراغ اولور
ومتقدمینک اتفاقلری بو علتک مسهلاتنده سورنجان
بولنمق لازمدر وبو علتن بحرانیتنه دخی نظر اولنور اکثریا
بو علتن بحرانلری اون دورده دکلدر وبو علتده بعد الاستفراغ
مدرات ایله علاج اولنمق جمله دن مناسبدر زیرا بو علتن ماده سی
هضم ثانیسنک وهضم ثالثنک مقتضیسیدر مدرات ایله
مندفع اولور واکر برنامن ظهور نده بو علتن مدافعه احتمالی
اولمزسه مطبوخ هلیلجات ومطبوخ افسنتین ومطبوخ شاهتره
وتمر هندی واجاص وزبیب منزوع العجم ویریلور واکر بو
علتن اشتداد نده حماسر وار ایسه ماء عنب الثعلب
وماء کاکنج وماء هندبا ایله خیارشنبه وماء البلاب ایله بنفشه
قروسی طبخ اولنوب ویریلور ویوز درهم جلابه اون درهم
مسحوق صغار هلیله نقع اولنوب بکرمی دورت ساعت
ترک اولنه بعده تصفیه ایدوب ایچنه اون ایکی درهم
بزرقطونا لعابی ضم ایدوب ویریله حرارتی ساکن اولدقدن

اولدقدن صکره استفراغه محتاج اولور بو ترکیب غایت مناسبدر
لغایت مقدار ماء عنب الثعلب وماء رازیانه وماء کرفس
برابر ترتیبه یه قیوب ایچنه بر بچق درهم ابارج قیقرا الصغیر ایدوب
برکیجه ویریله ودخی تأمل ونظر اولنه علتن ماده سی قتغی عضوده
منصب اولورسه منعنه تدبیر اولنوب وبو ماده قیغی خلطدن
متولد اولورسه استفراغ اولنور ودخی معلوم اوله که
ماده نک انصبابی وقتنده رادعات استعمال اولنمق مناسب
دکلدر زیرا یا ماده یی صغار الم عظیم حادث اولور ویا اعضای
راسیه یه صرف ایدر خطر عظیم وارد ر اما اکر ماده سی کثیر اولوب
وانصبابی دخی قوی دکل ایسه اولنده رادع استعمالنده باس
یوقدر الا عرق النساده دکل زیرا رادع ماده یی عمق بنده
حبس ایدر مرض اشتغالنه سبب اولور بونده مناسب
اولان رفق ایله ملین ومحلل ویرلمکدر واکر نفس ماده سی
صفراوی اولورسه ابتدا مقی ویریلوب بعده رفق ایله
طبیعی اسهال اولنور تا ماده نضج بولنجه ماده نضج بولدقدن
صکره قوی استفراغ اولنور اما مناسب اولان نفس
دموی ده تبرید وترطیبدن زیاده جه اولمقدر اما صفراوی

تبرید و ترطیب مساوی اولمقدر و اکر نفوس ماده سی
بلغمی اولورسه علاجی ابتدا منقی و یروب قرابیدر مکدر بعده
حب سورنجان و حب شبطرج و ریلور و بوحب بوعلته غایت
نافعدر ترکیبی بودر سورنجان ابیض و هلیلج اصفر و ترنجبین ابیض
و شحم حنظل و مقل ازرق و سکبینج هر برندن النشر درهم
جندبیدستر و عسر ردت و فرفیون و جاوشیر و بزرحمل
و بزرسداب و بزرکرفس هر برندن اوچ درهم زعفران
بر درهم ماء کرنب ایله حبلر اولنه مقدار استعمالی طبیبه
مفوضدر و بوحب دخی نافعدر ترکیبی بودر سکبینج
و اشق و مقل ازرق ایکیشر درهم بزرکرفس و نانخواه
هندی و انیسون و بزرحمل هر برندن بر درهم عود الجمع
و شبطرج هندی و فودنج و قنطریون و جعده و ملح اندرانی
و قسط هر برندن یارمشر درهم صبر سقوطری النی درهم
شحم حنظل بش درهم کلابله حبلر اولنه مقدار استعمالی
طبیعته کوره اولور بعده حقنه حاده ایله احتقان اولنور
مثلا بوحقنه کبر قنطریون و زراوند هر برندن بر قبضه
بورق بر درهم مقدار بونلری طبخ ایدوب مطبوخنی الجنه

ایچنه برقاشق عسل و کفایت مقدار عصاره فقاح الحمار و بهمن
ناردین ضم اولنوب احتقان اولنه و اکر دخی قوراولمق مراد
اولنورسه بوحقنه به شحم حنظل ضم اولنور بعده مزاجی تبدیل
ایدیجی شیلر و بریلور مثلا تریاق اندروماخس و متردیطوس
لبی و بوعلتن اولنده کرنب مدقوق ضماد اولنمق مناسبدر
و بوضماد دخی نافعدر جنزیانس و زعفران بونلری کفایت
مقدار صفوة البیض ایله ضماد اولنه و بوضماد دخی غایت
نافعدر مبعة سائله و جندبیدستر و فرفیون و مر و صبر
و اقاقیا هر برندن بشر درهم بعد الدق تراب صرف قوی
ایله خمیر اولنوب ضماد اولنه و بوعلتن الخط طلنده بوضماد
مناسبدر ورق الغار و بابونج و حرمل و الجلیل الملک
هر برندن علی السویه کفایت مقدار اولوب دق
ایدوب ضماد ایده لر فاضل محقق بقراط بیورر لرکه
وجع نفوس مدقی قرق کوندر فرق کونه دک جمیع اعراضی
مندفع اولوب برامام حاصل اولور و دخی بیورر لرکه
نساطانفه سنده مرض نفوس حادث اولمز الا انقطاع
طمثدن صکره حادث اولور و بوعلتده فاضل مزبور

لحوم افاعی بی غایت مدح ایدر حقیقت الحال افاعینک
یا مطبوخی یا روحی ویا ملحی غایت مناسبدر هم دخی نصفیه ایدر
وهم بوعلته علاج کافیدر ثابت حکیم نقل ایدر که نوشتی تریاق
افاعی دفع ایدر اما اگر نوشتر شتاده اخذ ایدرسه تریاق
کل یوم بعد الهضم ویریلور واگر صیفده اخذ ایدرسه اوچ کونده
بر بعد الهضم ویریلور ونقل ایدر که اصحاب نوشتر حیوق یکمسی بی
لوردم بالکز تریاق استعمالندن برآنام بولدیلر وفاضل
مزبور نقل ایدر که اگر وجع نوشتر اولان عضوه سیلان
ماده منقطع اولمزسه بوطی مفرد اطبخ شدید ایله
طبخ ایدوب وایچنه سنکر باترویب بالدفعات
کماد اولنه ماده یه سکون ویرر وهم سیلان ماده یی
دفع ایدر وبنه نقل ایدر که ابن عیسی احراق ایدوب
رمادی خل خمر ایله نوشتر اولان محله طلا اولنسه
نفع عظیم حاصل اولور بالخاصه نافعدر ماء الحیات
وحمام یابسی دخی بوعلته نافعدر وحکیم ابن
سرافیون تحریر ایدر که ماده نوشتر منصب اولان
عضوه دائما ماء مالح ایله غسل اولنسه صاحبی

صاحبی بوعلتدن ایمن اولور وملحی بوعلته ضماد ایتمک
بو فائده ایدر اطباء متقدمیندن بر کروه دیرلر که
کراتله مشاهده ایلدکت که بعد النضج بواوجاعه
واهن افعی طلا ایتمک ایله برآنام حاصل اولدی
سنارطوس نام طبیب حاذق دیر که اگر بو وجهلک
اورامنده حمرت اولورسه ضماد اتنه ادهان اضافه
ایتمک بر وجهله جائز وکلدرمان اربه ادنی وسکه لی
پیراق وعنب الثعلب وجزور عفران بریمرطه صیاسیله
صنعت اوزره ضماد اولنه بو رساله یی جمع وترتیبدن
یکرمی ایکی سنه مرور نده بو حقیر دخی بو اوجاع اقوا عندن
وجع رکبه عارض اولوب بر مقدار الم ویردی
اکثر یا تحریر ایتدیکمز تدبیرلر اولندی لکن بو رساله
تحریر اولنمیوب مسامحه اولنان دوالرز بالدفعات
اکلیل الملک یا قوسی اوردم بالدفعات رکبه یه
قریب دیز قپاغنه بر برمق محله دکت ایدرنه وضع
ایتدم وعقیبنده نشادر روحی طلا ایدوب
اوزرینه دیالیتا مرهمی طلا ایدم الحمد لله کلی

خلاص بولدم ولنختم بالصلوة على النبى
وعلى آله واولاده واصحابه كلهم
اجمعين والحمد لله رب
العالمين

م

Süleymaniye U Kütüphanesi
Esat ef.
Kayıt No.
Yeni Kayıt No. 2471

اسعد افندي
٢٤٧١

٢٤٧١

SÜLEYMANİYE
2477
ESAT EFENDİ